

Asia

OSA; Sisäministereiden epävirallinen videokokous 14.12.2020

Kokous

Sisäministereiden epävirallinen videokokous 14.12.2020

Puheenjohtaja informoi TCO-asetusta koskevista neuvotteluista saavutetusta alustavasta poliittisesta yhteisymmärryksestä.

Ministerit kävivät keskustelua sisäistä turvallisuutta ja eurooppalaista poliisikumppanuutta koskevien neuvoston päätelmien jatkotoimista. Puheenvuoroissa nostettiin esille teknologisessa kehityksessä mukana pysyminen ja esimerkiksi tekoälyn käyttö lainvalvontayhteistyössä, big datan käsittely, tiedonvaihdon tehostaminen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus, ulkorajojen suojelu, ja innovaatioon ja tutkimukseen panostaminen. Terrorismi on edelleen akuutti uhka Euroopassa ja sen torjumisen painopisteiden tulisi olla yhteistyössä, ennaltaehkäisyssä ja ennakkoinnissa. Jäsenmaat tukivat komission viimeaikaisia esityksiä ja korostivat Europolin ja muiden EU-virastojen tärkeää roolia.

Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden osalta hyväksyttiin kahden kuukauden lisäaika rajanylitystietojärjestelmän (EES) valmisteluun. Yhteentoimivuushankkeen kokonaisuuden on tarkoitus valmistua alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuoden 2023 loppuun mennessä.

Puheenjohtajan edistymisraportin pohjalta käytiin keskustelu EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksesta, jonka tärkeyttä ja kiireellisyyttä korostettiin laajasti. Raportti todettiin enemmistön puheenvuoroissa hyväksi pohjaksi jatkotyölle, vaikka osa totesi, ettei voi tukea sen sisältöä kaikilta osin. Yhteisen näkemyksen alueiksi koettiin yleisesti politiikan ulkoinen ulottuvuus ja paluiden tehostaminen, kun taas turvapaikkajärjestelmän uudistuksen avainkohdat eli ulkorajan menettelyt ja yhteisvastuutoimet jakavat eniten näkemyksiä. Työ jatkuu Portugalin puheenjohtajakaudella.

Komissio antoi tilannekatsauksen kumppaneiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä takaisinoton tehostamiseksi ja muuttoliikkeen hallinnan parantamiseksi. Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostettiin kumppanuuksien ja ulkoisen ulottuvuuden merkitystä.

Muissa asioissa tuleva puheenjohtajamaa Portugali esitteli työohjelmansa sisäasioiden alalla.

1. Asetus terroristisen verkkosisällön levittämisen ehkäisemisestä (TCO-asetus)

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja kertoi TCO-asetusta koskevista neuvotteluista Euroopan parlamentin kanssa saavutetusta alustavasta poliittisesta yhteisymmärryksestä. Puheenjohtaja totesi asetuksen olevan merkittävä edistysaskel terrorismin vastaisessa taistelussa ja erityisesti terroristisen sisällön torjumisen levittämisen estämisessä. Komissaari Johansson onnitteli puheenjohtajaa pitkän prosessin loppuun saattamisesta ja totesi, että kyseessä on tasapainoinen ratkaisu, jossa on löydetty oikea tasapaino tehokkuuden ja oikeussuojakeinojen välillä.

2. Päätelmät sisäisestä turvallisuudesta ja Euroopan poliisikumppanuudesta/ muut sisäiseen turvallisuuteen liittyvät asiat

WK 14324/2020; Keskustelu

Ministerit kävivät keskustelua sisäisestä turvallisuudesta ja eurooppalaisesta poliisikumppanuudesta laadittujen neuvoston päätelmien jatkotoimista. Päätelmillä pyritään tehostamaan yhteistyötä sisäisen turvallisuuden alalla, jotta voidaan paremmin vastata muuttuviin turvallisuushaasteisiin ja hyödyntää teknologian kehityksen tarjoamia mahdollisuuksia. Päätelmissä esitetään suunnitelma jatkotoimille useilla aloilla, kuten lainvalvontaviranomaisten yhteistyö, teknologian kehityksen tasalla pysyminen, maailmanlaajuinen yhteistyö, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunta sekä terrorismin ehkäiseminen ja torjunta. Päätelmien lisäksi on hyväksytty myös neuvoston päätöslauselma salauksesta.

Komissaari Johansson totesi, että kaikkien EU:n kansalaisten tulee voida luottaa siihen, että vapaus ja turvallisuus ovat taattuja kaikkialla. Terrorismi on yhä vakava uhka Euroopassa ja sen torjumiseksi on tehtävä yhteistyötä. Komissaari korosti uuden terrorismin torjunnan ja väkivaltaisen ekstremismin vastaisen strategian tuomaa lisäarvoa. Tärkein työ tehdään kansallisten lainvalvontaviranomaisten toimesta ja komissio tukee ja helpottaa tätä työtä. Komissaari nosti puheenvuorossaan esiin viisi prioriteettiteemaa: 1) Verkon rajat ylittävä luonne, tulee tehdä yhteistyötä, että löydämme vihayhteisöt ja poistaa terroristinen sisältö verkossa. On myös voitava käyttää sähköistä todistusaineistoa. 2) Laajojen ja monimutkaisia tietoa-aineistojen (big data) käsittely. Europolilla on tässä tärkeä rooli. 3) Tietojenvaihtamisen tulee olla tehokkaampaa ja jaetun tiedon tulee olla parempilaatuista. Tämän toteutuminen vaatii yhteistyötä ja järjestelmien yhteentoimivuutta. 4) Ulkorajan suojele: jokaisen maan tulee vahvistaa yhteisten ulkorajojen suojelua. Tulee olla toimiva järjestelmä, joka takaa sen, että kukaan ei voi tulla EU:n alueelle ilman, että hänet tunnistetaan ja uhkaavasta henkilöstä tulee hälytys. 5) Innovaatioihin ja tutkimukseen tulee panostaa entistä enemmän.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa nostettiin esille teknologisessa kehityksessä mukana pysyminen ja esimerkiksi tekoälyn käyttö lainvalvontayhteistyössä, big datan käsittely, tiedonvaihdon tehostaminen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus, ulkorajojen suojele, ja innovaatioon ja tutkimukseen panostaminen. Terrorismi on edelleen akuutti uhka Euroopassa ja sen torjumisen painopisteiden tulisi olla yhteistyössä, ennaltaehkäisyssä ja ennakoinnissa. Jäsenmaat tukivat komission viimeaikaisia esityksiä ja korostivat Europolin, Frontexin, eu-LISAn ja Eurojustin tärkeyttä roolia. Myös yhteistyö kolmansien maiden kanssa nostettiin esiin. Tulee keskittyä konkreettisiin toimiin ja ryhtyä sanoista tekoihin.

Suomi kiitti puheenjohtajaa sisäisen turvallisuuden teemojen aktiivisesta edistämisestä ja päätelmistä. Suomi korosti, että kaikissa sisäistä turvallisuutta vahvistavissa toiminnoissa on kunnioitettava kansainvälisen oikeuden velvoitteita sekä perus- ja ihmisoikeuksia. On tärkeää keskustella myös niistä tavoista, joilla yhdenvertaisuutta, perus- ja ihmisoikeuksia sekä rasismin vastaisia toimia voidaan

edistää EU-tason poliisiyhteistyössä myös konkreettisella tasolla. Terrorismin torjunnan osalta Suomi totesi, että toimenpiteet on kohdistettava kaikenlaiseen terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin. Taloudellisen tilanteen paheneminen COVID-19 -pandemian jälkimainingeissa saattaa lisätä polarisaatiota, mikä voi tehdä ihmisistä alttiimpia esimerkiksi väkivaltaiselle radikalisoitumiselle. Vahva yhteenkuuluvuuden tunne ja sosiaalisen syrjäytymisen, vihapuheen ja syrjinnän ehkäisy ovat parhaita tapoja tämän torjumiseksi. Lisäksi Suomi korosti uusien teknologioiden merkitystä lainvalvontaviranomaisten työssä ja alueellista yhteistyötä naapurimaiden kanssa. Tehostettu rajat ylittävä poliisiyhteistyö edistää myös Schengenin säännösten ylläpitämistä.

3. Yhteentoimivuus – täytäntöönpano

WK 14283/2020; Keskustelu

Ministerit saivat tilannekatsauksen tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevien asetusten täytäntöönpanosta ja vahvistivat rajanylitystietojärjestelmän (EES) käyttöönoton osalta kahden kuukauden lisäajan. Aikataulua on tarkistettu COVID-19-pandemian aiheuttamien viivästysten vuoksi. Yhteentoimivuushankkeen kokonaisuuden on tarkoitus valmistua alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuoden 2023 loppuun mennessä.

4. Maahanmuutto- ja turvapaikkasopimus

WK 14331/2020 REV 1; Periaatekeskustelu

Ministerit jatkoivat puheenjohtajan laatiman edistymisraportin pohjalta keskustelua maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen keskeisistä elementeistä. Niitä ovat muun muassa ulkoinen ulottuvuus, ehdotettu maahantuloa edeltävä vaihe, solidaarisuusmekanismi, muuttoliike- ja turvapaikka-asoiden sisäinen hallinnointi, erilaiset keinot parantaa palauttamista, virastojen rooli, lailliset väylät Eurooppaan ja kotouttaminen. Puheenjohtaja totesi monista asioista, kuten ulkoisesta ulottuvuudesta, paluiden tehostamisesta ja ihmissalakuljetuksen torjunnasta, löytyvän jo yhteistä näkemystä. Lisäksi vallitsee yhteisymmärrys siitä, että paineen alla olevia jäsenmaita halutaan yhteisvastuullisesti tukea. Ulkorajan menettelyt ja tarkemmat toimet EU:n alueelle saapuvien turvapaikanhakijoiden suhteen ovat seikkoja, joista keskustelua tarvitaan lisää. Puheenjohtaja toivoi raportin muodostavan hyödyllisen pohjan jatkokeskustelulle.

Komission varapuheenjohtaja Schinas ja komissaari Johansson totesivat, että pandemian aiheuttamasta tilanteesta huolimatta neuvotteluissa on edetty hyvin. Työtä jatketaan aktiivisesti Portugalin kaudella ja nyt on alettava etsiä konkreettisia ratkaisuja eri elementtien osalta. Yhteisvastuun osalta tarvitaan merkittävää lähentymistä, se tarkoittaa yhtä aikaa velvoittavuutta ja joustoa. Yhteistyö kumppanimaiden kanssa on tärkeää. Osaajien houkuttelu ja laajemmin laillinen maahanmuutto ovat tärkeä osa kokonaisuutta, aloitteita on tulossa ensi vuonna.

Käydyssä keskustelussa uudistuksen tärkeyttä ja kiireellisyyttä korostettiin laajasti. Raportti todettiin enemmistön puheenvuoroissa hyväksi pohjaksi jatkotyölle, vaikka osa totesi, ettei voi tukea sen sisältöä kaikilta osin. Yhteisen näkemyksen alueiksi koettiin yleisesti politiikan ulkoinen ulottuvuus ja paluiden tehostaminen, kun taas turvapaikkajärjestelmän uudistuksen avainkohdat eli ulkorajan menettelyt ja yhteisvastuutoimet jakavat eniten näkemyksiä. Näistä todettiin tarvittavan myös lisää analyysia. Tulevia tilanteita on simuloitava numeroiden avulla ja on varauduttava erilaisiin skenaarioihin. Esille nostettiin myös seulonnan ja rajamenettelyn vaatimat resurssit ja virastojen tärkeä rooli.

Suomi kiitti puheenjohtajamaan aktiivista työtä ja totesi, että tilanteessa, jossa säädösehdotusten kansallinen käsittely on vielä kesken, edistymisraportti on erittäin hyödyllinen. Hienoa että

puheenjohtaja on myös edistynyt tiettyjen säädösehdotusten (turvapaikkavirasto, Eurodac, erityisosaajadirektiivi) käsittelyssä. Kaikki jäsenmaat ovat edistymisraportin valmistelun puitteissa saaneet pohtia, mitä toivovat yhteiseltä järjestelmältä. Suomen kannalta kyse on kokonaisvaltaisesta, reilusta ja tasapainoisesta järjestelmästä, jossa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioitetaan ja haavoittuvien henkilöiden tarpeista ja lasten edusta huolehditaan. Jäsenmailla on nyt ratkaistavanaan sekä poliittisia että käytännöllisiä kysymyksiä, joten työtä on jatkettava saumattomasti eri tasoilla. Edistymisraportti on hyvä pohja jatkokeskusteluille, joskin on todettava, että sensitiivisimpien kohtien muotoilussa on vaikea heijastaa kaikkien jäsenmaiden näkemyksiä. Keskeisin lisäarvo on listata avoimia kysymyksiä ja rakentaa jatko Portugalin kauden työlle.

5. Kumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö tehokkaan takaisinoton ja paremman muuttoliikkeen hallinnan toteuttamiseksi

WK 14347/2020; Keskustelu

Varapuheenjohtaja Schinas ja komissaari Johansson esittelivät EU:n yhteistyötä kolmansien maiden kumppaneiden kanssa takaisinoton tehostamiseksi ja muuttoliikkeen hallinnan parantamiseksi. Yhteistyö kolmansien maiden kumppaneiden kanssa edellyttää kattavia, tasapainoisia, räätälöityjä ja molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia. EU ja sen jäsenmaat ovat viime kuukausina tehostaneet yhteistyötä useiden kumppaneiden kanssa sekä poliittisella että operatiivisella tasolla muun muassa Länsi-Balkanilla, Pohjois-Afrikassa, Länsi-Afrikassa ja Aasiassa. On tärkeää toimia proaktiivisesti. EU:n yhteisten toimien lisäksi myös jäsenvaltioiden kahdenväliset suhteet ovat tärkeitä ja niitä on tarkoitus hyödyntää. Muuttoliikkeen ulkoinen ulottuvuus huomioidaan myös tulevassa rahoituskehityksessä.

Pidetyissä puheenvuoroissa korostettiin kumppanuuksien ja ulkoisen ulottuvuuden merkitystä. Räätälöidyt kumppanuudet, lailliset väylät ja tehokkaat palautukset ja toimiva takaisinottoyhteistyö ovat keskeinen osa muuttoliikkeen kokonaisuutta.

6. Muut asiat

Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

Tuleva puheenjohtajamaa Portugali esitteli työohjelmansa ja totesi jatkavansa Saksan kaudella tehtyä työtä maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa, kolmasmaayhteistyössä ja turvallisuuskysymyksissä. Portugalin kauden horisontaalisia prioriteetteja ovat Euroopan resilienssin vahvistaminen, sosiaalinen ulottuvuus, vihreä kehitys, digitaalinen agenda ja vahva Eurooppa maailmalla. Sisäasioissa prioriteetteja muuttoliikkeen alalla ovat maahanmuuttopaketti, lailliset väylät, Frontexin pysyvän joukon toiminnan käynnistyminen, tietojärjestelmien yhteentoimivuus, sekä kumppanuudet kolmansien maiden kanssa. Sisäisen turvallisuuden alalla prioriteetteja ovat Europolin vahvistaminen, sisäisen turvallisuuden vahvistaminen ja poliisiyhteistyön tehostaminen liittyen järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja ekstremismin torjuntaan. Tässä painopisteitä ovat julkisten tilojen suojeleminen ja radikalisaation ehkäisy. Yhteiskuntien resilienssin vahvistamiseen liittyen prioriteetteja ovat Schengenin tulevaisuus, koronasta saadut opit, pelastuspalvelumekanismien vahvistaminen ja rescEU-kapasiteettien kasvattaminen.

Suomen edustajat

Sisäministeri Maria Ohisalo ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, osa-neuvosto, terrorismi OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, PE, PLM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, VTV
